

SAEFTINGE, Willem van, lekenbroeder van de abdij Ter Doest te Lissewege, die deelnam aan de **Guldensporenslag** (11 juli 1302).

Tijdgenoot Lodewijk van Velthem vertelt dat hij “dikwijls heeft horen vertellen” dat het Willem van Saeftinge was, die de Franse aanvoerder Robert van Artois heeft gedood. Op die manier zou de monnik de slag eigenhandig hebben beslist.

Over het leven van Willem van Saeftinge is niet veel bekend. Bij een conflict binnen zijn abdij (misschien een opstand van lekenbroeders waarbij hij als leider optrad) doodde hij een confrater en verwondde hij de abt (1308). Hij moest zich verschuilen, en werd geholpen door **Jan Breidel** en **Pieter de Coninck**. Omwille van deze gebeurtenissen werd hij in de kerkban geslagen. In 1309 kreeg hij vergiffenis op voorwaarde dat hij zou intreden bij de hospitaalridders van Sint-Jan en naar het Heilige Land ten strijde zou trekken. **Jacobus Meyerus** meldt dat hij mohammedaan werd, maar deze mededeling wordt als ‘niet bevestigd’ beschouwd.

In de negentiende-eeuwse mythologie van de Guldensporenslag kreeg Willem van Saeftinge een secundaire plaats. Hij bleef in de schaduw van anderen. Tijdens het interbellum dook zijn figuur op in een studentenlied (*Jutho vooruit en dapper*) van Willem Gijssels en Arthur Meulemans. De mythe kreeg het duidelijkst vorm in de gelijknamige historische roman van Anton van de Velde (in 1942 verschenen als nummer 4 van de reeks *Dietsche gestalten*). De weinige bekende historische gegevens werden samengebracht tot een betekenisvol verhaal, waarin de lekenbroeder werd voorgesteld als een strijder voor de Vlaamse zaak. Heen en weer geslingerd tussen de liefde voor zijn land en volk en de gehoorzaamheid die hij aan een franskiljonse abt verschuldigd was, bleek hij uiteindelijk "eerst Vlaming en daarna conveers" te zijn. In hetzelfde jaar verscheen ook (in een beperkte oplage) *Willem van Saeftingen: een Vlaamsch heldendicht* van R. Ysabie (met illustraties van Albert Servaes).

Na de Tweede Wereldoorlog bleef Willem van Saeftinge bekend, als hoofdfiguur van boeken van L. Dendooven (*Ridder van Ter Doest*, 1967), A. Boni (*De reus van Ter Doest*, 1967) en J. Ballegeer (*Allen die het zwaard grijpen*, 1968), en ook als symbool (in 1949 werd de Antwerpse jeugdgroep WIVASA naar hem genoemd). Zoals de andere figuren die aan dezelfde historische context werden ontleend, werd Willem van Saeftinge eerst een (bescheiden) Belgische en daarna een exclusief Vlaamse held. En ook hij kreeg in de twintigste-eeuwse literatuur wel eens andere dan nationale betekenissen, zoals in het toneelstuk *Willem van Saeftinge ou le péché de violence* van J. Francis, op muziek gezet door F. Devreese (1964), waarin hij werd voorgesteld als een personificatie van sociale en humanitaire waarden.

LITERATUUR: L. Dendooven, 'De abdij Ter Doest en Willem van Saeftinge: ontwikkeling van een heldensage', in *Volkskunde*, jg. 72 (1971), p. 97-103.

TOM VERSCHAFFEL